

direction, which however, has increased and the EU countries, such as Austria, Hungary, the Czech Republic and Slovakia. It is logical that the opposition to expansion of spheres of influence of Russia became the integrational expansion of EU to the East of Europe.

Key words: *European Union, Eastern Partnership, European integration, foreign policy, Central and Eastern Europe.*

РЕЦЕНЗЕНТИ: **Антонюк О.В.**, *д.політ.н, проф.*; **Даниленко С.І.**, *д.політ.н, доц.*

УДК 327(460:8)(043)

Ю.В. Константинова

ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКИЙ ВЕКТОР ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ІСПАНІЇ

Латинська Америка завжди була одним з пріоритетних напрямків зовнішньої політики Іспанії, цьому сприяють історичні, соціальні, політичні, культурні, економічні та мовні зв'язки які поєднують країну з регіоном. Сьогодні Іспанія намагається збалансувати відносини з усіма країнами регіону на паритетній основі. Іспанія є основним інвестором у Латинській Америці, активно розвиває двостороннє співробітництва з Аргентиною, Бразилією, Мексикою, Чилі тощо. Іспанський уряд сприяє інтеграції підтримуючи різноманітні економічні та політичні інтеграційні об'єднання Латинської Америки. Особливе місце у цих відносинах займає Іbero-американська співтовариство націй. Важливим завдань співпраці залишається посередництво у діалозі країн Латинської Америки з ЄС.

Ключові слова: *Іспанія, Латинська Америка, Іberoамериканська співдружність націй, двостороннє співробітництво.*

Протягом останніх років, Іспанія і країни Латинської Америки зазнали значних змін, які призвели до формування нового підходу у їх традиційних відносинах. Латиноамериканський регіон розвивається набагато швидше ніж Європейський, а різноманітні інтеграційні проекти сприяють посиленню позицій регіональних держав на континенті. Крім того, багато латиноамериканських країн починають спрямовувати свої геостратегічні та торгові пріоритети у бік Тихого океану. Посилюючи власні позиції на світовій арені ці країни більше не потребують «посередництва» Іспанії у Європі. В таких умовах для Іспанії стає важливим пошук нових інструментів співпраці з країнами регіону.

Проблема відносин між Іспанією і країнами Латинської Америки знайшла широке відображення у науковій літературі значний доробок з вивчення теми зробив П. Яковлев [13-16], зокрема в своїх дослідженнях він приділив велику увагу вивченню зовнішньої політики Іспанії на сучасному етапі, іberoамериканським самітам як одному з напрямків співпраці та їх роль у відносинах на сучасному етапі. У дослідженнях В. Давидова [4; 6] було охарактеризовано основні пріоритети розвитку регіону Латинська Америка на сучасному етапі, визначено напрями зовнішньої політики латиноамериканських республік за останній час. К. Федорова [11] присвячуючи свою монографію зовнішній політиці Іспанії, характеризує Латиноамериканський регіон як важливий вектор зовнішньополітичних прагнень країни. Отже, в сучасній історіографії

проблема представлена досить широко, хоча нажаль українські дослідники приділяють їй недостатньо уваги.

Основними джерелами в дослідженні виступають офіційні сайти Міністерства закордонних справ і співробітництва Іспанії, інтеграційних об'єднань, та країн Латинської Америки партнерів Іспанії.

Метою статті є висвітлення Латиноамериканського вектору як одного з провідних у зовнішній політиці сучасної Іспанії.

На початку XXI ст. Іспанія посилила свої позиції у міжнародних справах. Цьому сприяв курс держави на побудову високорозвиненої та конкурентоздатної економіки та забезпечення високого рівня життя населення, що мало сприяти здатності ефективно відстоювати свої стратегічні інтереси та безпеку.

Динамічний розвиток Іспанії вимагав постійного розширення експорту товарів і послуг, поглиблення процесів інтернаціоналізації виробництва. Одним з критеріїв успішності зовнішньополітичної стратегії є її підсумкова економічна ефективність. Тому пошуки зовнішніх ринків у цей період стали найважливішим дипломатичним завданням. В результаті підвищилася роль економічної дипломатії та (з урахуванням енергодефіцитності країни) енергетичної геополітики. Розмах іспанських транснаціональних корпорацій (ТНК) став фактором позиціонування Мадрида у багатополярному світі, який формувався на той час.

Одним з важливих інструментів зовнішньої політики Іспанії, є економічна дипломатія. Серед основних завдань якої можна виділити такі, як політична підтримка і дипломатичний супровід зовнішньої експансії іспанських компаній і банків, участь у зусиллях з підтримки ліберального міжнародного економічного режиму, сприяння забезпеченню безперервного функціонування ресурсів та систем, що не мають національної приналежності (морські транспортні комунікації, повітряний і космічний простір, навколишнє середовище, інформаційний простір), просування принципу вільного доступу до товарних і фінансових ринків, а також сировинних ресурсів інших країн, допомога економічному розвитку «бідних» країн [8].

Ще в докризовий період Іспанія почала розширяти географію зовнішніх контактів, удосконалювати зовнішньополітичний інструментарій, висувати масштабні дипломатичні ініціативи. Зовнішні інтереси набули мультирегіонального характеру, в цих умовах Латинська Америка починає займатися по пріоритетності друге місце після ЄС.

Характеризуючи зовнішню політику Іспанії щодо Іbero-америци можна виділити три основних вектори співпраці: це двостороннє співробітництво, співпраця в рамках інтеграційних об'єднань, посередництво між ЄС та країнами Латинської Америки.

Світова фінансова криза піддала значним випробуванням співпрацю Іспанії з латиноамериканськими країнами – як на двосторонньому рівні так і у форматі Іberoамериканської співдружності націй. Економічне зростання в XXI ст. великої групи латиноамериканських країн, консолідація їх фінансового становища і позицій у світовій торгівлі мають значний потенціал розвитку і поглиблення іспано-латиноамериканських відносин. Звідси прагнення з боку іспанського уряду посилити іberoамериканські культурно-політичні, фінансово-інвестиційні та торгово-економічні зв'язки. Складність становища полягає у тому, що кризові потрясіння іспанської економіки (зокрема, скорочення в 2009-2010 рр. обсягу імпорту) знизили її привабливість для латиноамериканських партнерів. При цьому значимість ринків Латинської Америки для іспанського бізнесу відчутно зросла [13].

Стратегія національної безпеки 2013 р. чітко визначає градацію національних інтересів Іспанії в геополітичному вимірі, серед яких регіон Латинської Америки

займає третє місце [26]. Отже, Латинська Америка – регіон, який має важливе стратегічне значення, з яким Іспанія підтримує політичні, економічні, історичні та культурні відносини, які мають глибоке коріння. Латинська Америка стрімко змінюється в результаті динамічних політичних і економічних процесів. Бразилія і Мексика виступають для Іспанії основними стратегічними партнерами у регіоні, що укріплює їх статус глобальних гравців.

Також регіон є ключем до Тихоокеанського напрямку, зокрема для співпраці в рамках Тихоокеанського альянсу, який був заснований Чилі, Колумбією, Мексикою та Перу, на які припадає 40% торгівлі та інвестицій Іспанії. Крім того, це оптимальний стартовий майданчик для відносин з Азією, статус країни-спостерігача у Альянсі дозволяє взяти участь у щорічних самітах зустрічах президентів і в окремих інтеграційних проектах та ініціативах у Азіатсько-Тихоокеанському регіоні.

Крім того, спільна мова сприяє культурному обміну, роботі, торгівлі також стимулює імміграцію в обох напрямках, яка збагатила обидві сторони, і створює нові зв'язки і загальні інтереси. Такі проблеми, як інституційна крихкість, правова невизначеність, влада злочинних угруповань, наркотероризм і торгівля людьми як і раніше залишаються в деяких країнах Латинської Америки. Це складні проблеми, які також впливають на Іспанію. Двосторонньої дії, регіональні форуми, ЄС і Іберо-американські саміти повинні допомогти у вирішенні цих проблем [26].

В XXI ст. Іспанія перетворилася на найбільшого європейського інвестора для багатьох держав регіону. До країн Латинської Америки за період 1993-2014 рр. було спрямовано понад 145 млрд. євро [25]. Найбільш успішним роком для іспанських компаній в економіці країн Латинської Америки став 1999 р., коли обсяг інвестицій перевищив 30 млрд. євро. Іспанські інвестиції в країнах Латинської Америки здебільшого спрямовувалися до таких галузей: телекомунікація – Telefonica, енергетика – Endesa, Repsol, фінанси – Santander, BBVA, транспорт – Iberia і туризм – Sol Melia. Іспанський капітал охопив ключові позиції у найважливіших сферах економіки країн Латинської Америки.

Наприкінці 1990-х рр. компанія Endesa стала однією з провідних енергетичних компаній Латинської Америки, контролюючи більше 25% виробництва і 30% розподілу електроенергії. Авіакомпанія Iberia стала лідером за кількістю пасажирів у напрямку Європа – Латинська Америка. На початку 2000-х рр. іспанські банківські структури контролювали більше 40% банківської системи Мексики, 30% фінансових ринків Аргентини і Чилі, а також близько 20% Бразилії. Телекомунікаційна компанія Telefonica, вперше вийшовши на ринок регіону в 1990 р. вже до середини 2000 -х рр. повністю контролювала більше 10 компаній латиноамериканського ринку і більше 60% телекомунікаційних послуг, завдяки чому вона стала одним з найбільших операторів світу. Компанія Repsol YPF перетворилася на найбільшу енергетичну компанію не тільки Аргентини, а й всього регіону [11, с. 41].

На сьогодні обсяг інвестицій іспанських компаній в економіку Бразилії є найбільшим в Латинській Америці і одним з найбільших у світі. Проте, обсяг бразильської економіки обмежує іспанські підприємства в деяких секторах, за винятком телекомунікаційного. Бразилія є шостою за розміром економікою у світі, і Іспанія є другим за величиною іноземним інвестором в цій країні (\$85 млрд в різні проекти). Іспанська Telefonica є найбільшою телекомунікаційною компанією Бразилії, іспанський банк Santander є третім за величиною банком. Іспанські фірми прагнуть інвестувати в майбутні проекти в Бразилії, наприклад Repsol має успіх у бразильських морських бурових і ряд іспанських компаній висловлюють зацікавленість у

інвестуванні \$20 млрд у високошвидкісну залізницю між Ріо-де-Жанейро і Сан-Паулу [19].

Серед розвинутих країн Латинської Америки Мексика характеризується найбільшою економічною залежністю від діяльності іспанських ТНК. Особливим вплив Іспанії відчувається у банківському секторі, який іспанські компанії контролюють більш ніж на 40%. Ключову роль тут займає Banco Santander, обсяг інвестицій якого становить половину всіх ПІІ, спрямованих в країну. Хоча, у 2013 р. ситуація суттєво змінюється латиноамериканські компанії витратили значно більше коштів на інвестування у їх іспанські аналоги, наприклад мексиканські фірми були найбільшими інвесторами у Avanza, та поряд з китайцями у Campofrío. Мексиканські інвестори також купували пакети акцій Banco Popular і Sabadell, двох іспанських банків. Карлос Слім, найбагатша людини Мексики, має безліч ділових зв'язків з La Caixa, каталонський Ощадний банк. Енріке де ла Мадрид, керівник Bancomext, банк експортного-розвитку Мексики, стверджує, що в 2013 році банк мав непогашені кредити більш ніж на 3 млрд песо (\$ 225 млн) які іспанські компанії інвестували в Мексиці, і 4,5 млрд песо мексиканських фірм, що працюють в Іспанія [25].

Другою особливістю інвестицій до Мексики, в порівнянні з іншими країнами регіону, є широка участь іспанського капіталу в туристичній галузі Мексики. Туристичні компанії Іспанії, завдяки великим фінансовим ресурсам та досвіду обслуговування туристів в Європі, розгорнули успішну діяльність в Латинській Америці. Іспанська туристична група Sol Melia веде готельний бізнес в 12 країнах Латинської Америки, в тому числі займаючи провідну роль в туристичній галузі Мексики.

На початку ХХІ ст. іспансько-чилійські відносини характеризуються високим рівнем політичного взаєморозуміння, широкою співпрацею у таких секторах, як безпековий, енергетичний, торговельно-економічний, телекомунікаційний та культурний. В січні 2013 р. М. Рахой та президент Чилі С. Пінєра підписали «Стратегічний Альянс Іспанія-Чилі», який поглибив, вдосконалив та поставив на новий рівень усі сфери двостороннього співробітництва [11, с. 42].

Поряд з позитивною співпрацею, останнім часом спостерігаються суттєві ускладнення відносин з рядом країн регіону, зокрема, в Аргентині, Болівії, Венесуелі та інших державах позиції іспанського капіталу піддавалися різного роду атакам, що в окремих випадках призводило до націоналізації активів ТНК. Наприклад, у Венесуелі під контроль держави перейшла філія банку Santander. У лютому-квітні 2012 р. гострий характер набув конфлікт уряду Аргентини з провідною іспанською нафтогазовою корпорацією Repsol, чия дочірня компанія YPF є найбільшим виробником вуглеводнів в цій південноамериканській країні. Аргентинська влада звинуватили керівництво Repsol в недостатніх інвестиціях в розробку нових родовищ і оголосили про націоналізацію YPF.

Це рішення стало шоком для іспанських політичних і ділових еліт. Йшлося про найбільші активи (вартістю понад 10 млрд євро) провідних бізнес-структур Іспанії. Тому Мадрид докладав енергійних дипломатичних дій (включаючи телефонний дзвінок короля Хуана Карлоса президенту Христині Фернадес де Кіршнер і візит міністра промисловості Хосе Мануеля Сорії в Буенос-Айрес), щоб перевести конфлікт у більш спокійний діалоговий формат. Не допоміг і тиск на уряд Аргентини з боку Євросоюзу. Влада Буенос-Айреса в своєму рішенні пішли до кінця, що викликало в іспано-аргентинських відносинах політико-юридичне протистояння, яке може тривати невизначено довго і мати погано передбачувані наслідки [13]. Також у травні 2012 р.,

Болівія націоналізувала свої електромережі, яке належали іспанській компанії Red Eléctrica de España.

Стосовно Венесуели, держава знаходиться у сфері геостратегічних інтересів Іспанії, проте політика ЄСП характерна режиму У. Чавеса, яку наразі проводить його наступник Н. Мадуро, є кардинально відмінною від європейської системи цінностей, які сповідує Іспанія. Це ускладнює як двосторонні відносини держав, так і вплив Іспанії, як історичної батьківщини, на Латинську Америку.

Іспанський уряд сприяє інтеграції та багатосторонньому діалогу у відповідь на нові міжнародні реалії. У цьому зв'язку він підтримує різноманітні економічні та політичні інтеграційні об'єднання такі, як Союз націй Південної Америки (УНАСУР), Системи інтеграції Центральної Америки (SICA) і МЕРКОСУР, а також Співдружність країн Латинської Америки і Карибського басейну (CELAC) та Тихоокеанський альянс [23].

Однією з найбільш ефективних зовнішньополітичних ініціатив Іспанії є концептуальна платформа для політичних консультацій CELAC, яка раніше називалась «Групою Ріо», була однією з впливових, представницьких об'єднань країн Латинської Америки, і була створена ще в 1986 р. На 23-м саміті Групи Ріо, який відбувся в лютому 2010 р. в Канкуні, було вирішено перейменувати міжнародну організацію та зробити її такою, що стане концептуальною альтернативою Організації американських держав (ОАД), яка знаходиться під патронажем США і Канади.

Нове об'єднання отримало назву – Співтовариство держав Латинської Америки і Карибів (CELAC), наразі налічує 32 члени, а президентом Співтовариства є Рауль Кастро. Одним із завдань CELAC стала противага регіональній політиці північноамериканської гегемонії. Головна відмінність CELAC від інших регіональних організацій була оголошена дуже чітко: вона об'єднає всі країни Латинської Америки і Карибів, але не включатиме США і Канаду [11, с. 43].

Окреме місце, у відносинах Іспанії та країн Латинської Америки займає співпраця у рамках Іbero-американського співтовариства (IC), яке включає 19 латиноамериканських країн та Іспанію і Португалію.

Процес складання Іbero-американського співтовариства не був і не міг бути простим, гладким і безконфліктним. Одна з найважливіших причин проблем і протиріч – глибокі відмінності в рівнях соціально-політичного та економічного розвитку іберійських і більшості латиноамериканських країн, у способі життя їх суспільств, у відношенні до основних проблем сучасності, в системах цінностей. В рамках Іberoамерики ці відмінності часом настільки великі, що країни живуть як би в різних вимірах: іноді вони співпадають, а нерідко майже не стикаються. Інше джерело труднощів - великі перепади потенціалів (насамперед економічних) окремих держав. Нерівність стартових можливостей зумовило розподіл політичних ролей серед іberoамериканських країн, породило підозри і суперечності між лідерами та аутсайдерами. Слабкість або відсутність міжнаціональних регуляторів при формуванні нового трансатлантичного партнерства, його недостатня інституціоналізація створювали додаткові труднощі.

Ставши на початку 1990-х років повноправним членом Європейського співтовариства, Іспанія помітно активізувала свою міжнародну діяльність. В основі цього лежали певні фактори внутрішнього розвитку: зміцнення демократичного ладу, зростання господарського потенціалу, збільшення фінансових можливостей. Все це підвищувало міжнародний престиж Іспанії, зокрема в Латинській Америці. У той же час помітно зміцніли бізнес-структури Іспанії (кандидати на глобальну конкуренцію) виявляли інтерес до нових ринків для своїх товарів і капіталів і все частіше звертали

погляди у бік латиноамериканського регіону, де справедливо вбачали відповідні умови для економічної експансії.

У свою чергу, латиноамериканські країни, відчуваючи обмеженість власного «переговорного потенціалу» і уразливість позицій на світових ринках, відчували «особливу потребу в факторах, які забезпечують певну свободу маневру у сфері міжнародних відносин, і, відповідно, в противагах одностороннього впливу, а тим більше диктату ззовні» [15]. Визнаючи роль локомотива за економікою США і враховуючи величезне значення доступу на самий ємний ринок світу, вони в той же час були об'єктивно зацікавлені у збільшенні кількості альтернативних варіантів міжнародного торгово-економічного і політичного партнерства. Формування ІС вкладалося в теорію відкритогорегіоналізму, прийняту на озброєння дипломатіями провідних латиноамериканських країн яка надає особливе значення колективним діям на міжнародній арені, в тому числі – з партнерами за межами Західної півкулі.

Цим пояснюється готовність, з якою держави Латинської Америки взяли участь у іберо-американському процесі, розглядаючи його, зокрема, в якості важливого додаткового каналу переговорів з Євросоюзом по всьому спектру економічних і політичних питань. При цьому враховувалося наполегливе прагнення Іспанії відігравати роль неформального лідера в латиноамериканській політиці ЄС і будувалися розрахунки на використання Мадрида (і в меншій мірі - Лісабона) як провідника інтересів Латинської Америки в Європі.

Велику роль у становленні та розвитку іберо-американського проекту зіграли двосторонні відносини Іспанії з низкою провідних латиноамериканських держав (Аргентиною, Бразилією, Венесуелою, Мексикою, Чилі). По мірі здійснення демократичних перетворень в Іспанії та зміцнення її позицій на європейському континенті дипломатична активність у Латинській Америці ставала безумовним пріоритетом всіх без винятку іспанських урядів, незмінною складовою їх зовнішньої політики [15].

Історія ІС почалася з I Іберо-американській конференції, що відбулася в Гвадалахарі (Мексика) 18-19 липня 1991 р. Вона була скликана в результаті відповідної зовнішньополітичної ініціативи Мексики, активно підтриманої в першу чергу Іспанією. Мехіко і Мадрид висунули ідею зміцнення історичної взаємодії іберо-американських народів за допомогою особливого політичного форуму, що дозволяє на вищому рівні в регулярному режимі обговорювати актуальні проблеми розвитку країн-учасниць. На думку ряду дослідників, важливу роль у створенні ІС зіграло прагнення латиноамериканських держав надати новий імпульс своєму економічному і соціальному розвитку після "втраченого десятиліття" 80-х років, коли багато країн регіону пережили серйозні господарські потрясіння. У цьому зв'язку суттєво активізувалися подальші пошуки нових форм міжнародного співробітництва, в тому числі з іберійськими державами, які традиційно розглядалися багатьма латиноамериканськими лідерами в якості природних союзників і партнерів на світовій арені. Суттєвим елементом функціонування ІС стала участь у ньому соціалістичної Куби [3].

На перших чотирьох конференціях (1991-1994) обговорювалися головним чином питання економічного розвитку. Віддаючи пріоритет лібералізації торгівлі та інвестиційних потоків, учасники форумів бачили в цьому вирішальний фактор стимулювання господарського розвитку та забезпечення соціальної справедливості [7, с. 347].

Особливе місце зайняв V Іберо-американський саміт, що відбувся 16-17 жовтня 1995 р. в Барілоче (Аргентина). Вперше на ньому було поставлено питання про

створення постійних органів співтовариства. Була заснована система співпраці, націленого на здійснення програм в галузі науки і техніки, освіти, проблем мегаполісів.

Співпраця латиноамериканських і іберійських держав зміцнювалося незалежно від коливань глобальної кон'юнктури і дій правлячих кіл окремих - навіть вельми впливових - країн. У цьому сенсі ключове значення мав створений Генеральний іберо-американський секретаріат (ГІС). Очолив його, за рішенням наради міністрів закордонних справ іберо-американських держав (травень 2005), Енріке Іглесіас – політичний діяч глобального масштабу, 17 років займав пост президента Міжамериканського банку розвитку. Само це призначення, на думку багатьох спостерігачів, свідчило про рішучість лідерів ІС підвищити міжнародний статус Співтовариства, надати йому новий інституційний формат [15].

Крім того, регулярні зустрічі на вищому рівні, що доповнюються робочими і консультаційними нарадами профільних міністрів, а також численними контактами експертів, дозволили в руслі загального проекту створити ряд спеціалізованих організацій (з освіти, науки і культурі, справ молоді, соціального страхування) і запустити понад 20 програм співробітництва в найрізноманітніших галузях: від розвитку бібліотечної та архівної справи до підтримки середніх і малих підприємств [23].

23-й саміт відбувся в Панамі 18-19 жовтня 2013 р. під гаслом "політичні, економічні, соціальні та культурні ролі Іберо-американського співтовариства у новому глобальному контексті". На саміті була прийнята політична Декларація вирішення питань, зазначених у її назві, але його будуть пам'ятати насамперед через перегляд керівних принципи для Іберо-американської конференції. Саміт підтвердив, що країни Латинської Америки залишаються пріоритетом зовнішньої політики Іспанії як на двосторонньому рівні, так і у форматі Іберо-американського співтовариства націй.

Важливе місце у зовнішній політиці Іспанії відіграє посередництво між ЄС та країнами Латинської Америки. З середини 90-х років експорт з країн ЄС до Латинської Америки збільшився вдвічі, і ЄС вийшов на друге місце по товарообігу і накопиченим інвестиціям. Це зумовило зростання інтересу європейських підприємців до Латинській Америці, створило стимул для подальшого економічного співробітництва з нею [5].

На сучасному етапі політичний і економічний діалог між Євросоюзом та країнами ЛА досить широкий і проводиться на чотирьох рівнях:

- міжпарламентському (проведення міжпарламентських конференцій один раз на два роки, починаючи з 1974 р);
- регіональному (організація зустрічей глав урядів Євросоюзу з провідними країнами регіону, що утворюють CELAC);
- субрегіональному (проведення раундів двосторонніх переговорів між ЄС та інтеграційними об'єднаннями ЛКА);
- міжрегіональному - передбачається створення "міжрегіональної стратегічної асоціації"; (практика проведення самітів Євросоюз - ЛА, ініційована на першій зустрічі глав держав Євросоюзу, Латинської Америки і Карибського басейну 28 червня 1999 р.).

На перших трьох рівнях міжрегіональний політичний і економічний діалог покликаний забезпечувати прийняття спільних рішень з цілої низки питань: торгово-економічне співробітництво, зовнішні борги, вирішення соціальних проблем, захист прав людини тощо. На міжрегіональному рівні переговорного процесу, який вперше був ініційований на порозі ХХІ ст., обговорюються питання європейсько-латиноамериканського стратегічного партнерства в умовах нового глобального світопорядку, в побудові якого ці два регіони - Європа і ЛА - здатні займати одні з провідних позицій [9].

Слід приділити особливу увагу Саміту CELAC-ЄС, що відбувся 26-27 січня 2013 р. у Сантьяго, Чилі. Цей захід став місцем зустрічі більше ніж 60 офіційних делегацій країн Європи та Латинської Америки. Скориставшись нагодою, Іспанія продемонструвала себе унікальним міжконтинентальним посередником між CELAC та ЄС, країнами Латинської Америки та Європи та ще раз підкреслила історичну єдність південноамериканських народів з Іспанією, адже 90% латиноамериканців є етнічними іспанцями.

Тому, на початку урочистого відкриття Саміту виступив саме Маріано Рахой, Прем'єр-міністр Іспанії, і розпочав захід з аналізу актуальних проблем країн Латинської Америки, а також особливостей відносин цих країн з ЄС. Не оминув Прем'єр-міністр і питання глобальних проблем людства, що згуртовують народи заради спільного подолання кризових ситуацій. М. Рахой зосередився на таких питаннях: проблема освіти у країнах, що розвиваються, зміна клімату, міграція, незаконний обіг наркотиків, міжнародна торгівля та багато інших.

За результатами Саміту CELAC-ЄС була підписана Декларація Сантьяго, згідно якої підтверджувались існуючі міжрегіональні зобов'язання та був сформований План дій в різних сферах, які потрібно вирішити до наступного саміту, що відбудеться у 2015р. Окрім лібералізації торгівлі, План дій закликає до реалізації нових спільних програм і договорів про співробітництво, наприклад, Спільної ініціативи з наукових досліджень та інновацій, що покликана сприяти науково-технічному співробітництву, комбінуючи інструменти і знання на національному, регіональному та міжрегіональному рівнях [10].

Також було підписано низку двосторонніх договорів між європейськими та латиноамериканськими країнами, як на міжурядовому рівні, так і на бізнесовому. На додаток до формальних угод та формування спільних стратегічних цілей на Саміті, Прем'єр-міністр Іспанії зазначив, що ця конференція є також важливим інструментом для подальшого зміцнення відносин між ЄС і країнами Латинської Америки, в результаті чого два континенти зближаться. Також, він акцентував увагу на тому, що латиноамериканські держави підтвердили європейські цінності, що сповідують мир, демократію, соціальну справедливість, дотримання та захист прав людини і верховенство права, і Європа на сьогоднішньому етапі прагне захисту цих цінностей, а Іспанія може допомогти їй втілити це у життя в латиноамериканському регіоні [11, с. 44].

Отже, Іbero-американська політика Іспанії прагне адаптувати двосторонні відносини з урахуванням характерних рис кожної із країн; укріпити існуючі механізми для діалогу та політичної взаємодії; знайти форми для спільних дій у міжнародних організаціях; використовувати взаємовигідно економічні можливості що сьогодні має Латинська Америка, що повинно сприяти зв'язкам у інвестиційній та комерційній сферах. Крім того, Іспанія, в рамках Європейського Союзу, відіграє важливу роль у розробці політики ЄС для країн Латинської Америки.

Список використаної літератури

1. XXI Ибероамериканский саммит открылся в Парагвае [Электронный ресурс] – Режим доступа :<http://ria.ru/world/20111029/474215317.html>
2. Виноградова Е. А. Саммит ЕС - Латинская Америка 2013: итоги и перспективы евро-латиноамериканских отношений / Е. А. Виноградова [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://mir-politika.ru/3363-sammit-es-latinskaya-amerika-2013-itogi-i-perspektivy-evro-latinoamerikanskih-otnosheniy.html>
3. Внерегиональные связи государств ЛКА [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ilaran.ru/?n=283>

4. Давыдов В. М. Прогноз развития Латино-Карибской Америки до 2020 года [Электронный ресурс] / В. М. Давыдов, А. Бобровников, Б. Мартынов. – Режим доступа : http://russiancouncil.ru/inner/index.php?id_4=1695#top
5. Климов С. В. Европейский капитал на рынках Латинской Америки [Электронный ресурс] / С. В. Климов. – Режим доступа : <http://www.ilaran.ru/?n=50>
6. Латинская Америка в современной мировой политике / под ред. В. М. Давыдова. – М. : Наука, 2009. – 581 с.
7. Мировая политика и международные отношения / под ред. Ю. Косова. – СПб. : Питер, 2012. – 379 с.
8. Моисеев А. Национальные интересы – основа стратегии внешней политики Испании [Электронный ресурс] / А. Моисеев. – Режим доступа : <http://interaffairs.ru/read.php?item=7756>
9. Тайар В. М. ЕС - ЛКА: тенденции межрегионального сотрудничества [Электронный ресурс] / В. М. Тайар. – Режим доступа : <http://www.ilaran.ru/?n=129>
10. Участники саммита в Сантьяго, договорились о создании благоприятного климата для инвестиций со стороны ЕС [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://pressa.today/business-and-finance/uchastniki-sammita-v-santiago-dogovorilis-o-sozdanii-blagopriyatnogo-klimata-dlya-investitsij-so-storony-es/>
11. Федорова К. О. Зовнішня політика Іспанії на початку ХХІ століття : моногр. / К. О. Федорова. – Warszawa : Diamond trading tour, 2014. – 100 с.
12. Черецкий В. Новая стратегия национальной безопасности Испании [Электронный ресурс] / В. Черецкий. – Режим доступа : <http://www.svoboda.org/content/transcript/24230467.html>
13. Яковлев П. П. Внешняя политика нового правительства Испании [Электронный ресурс] / П. П. Яковлев. – Режим доступа : http://www.perspektivy.info/oikumena/europe/vneshnaja_politika_novogo_pravitelstva_iskanii_2012-04-27.htm
14. Яковлев П. П. Геополитические сдвиги в Латинской Америке [Электронный ресурс] / П. П. Яковлев. – Режим доступа : http://www.perspektivy.info/oikumena/amerika/geopoliticheskiye_sdvigi_v_latinskoj_amerike_2013-05-03.htm
15. Яковлев П. П. Ибероамериканский саммит - 2012: неоднозначные результаты [Электронный ресурс] / П. П. Яковлев. – Режим доступа : http://www.perspektivy.info/table/iberoamerikanskij_sammit-2012_neodnoznachnyje_rezultaty_2012-12-11.htm
16. Яковлев П. П. Ибероамериканское сообщество наций: итоги двадцатилетия [Электронный ресурс] / П. П. Яковлев. – Режим доступа : http://www.perspektivy.info/table/iberoamerikanskoje_soobshhestvo_nacij_itogi_dvadcatiletija_2010-12-23.htm
17. As Spain Falts, Spaniards Look to Latin America [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.forbes.com/sites/nathanielparishflannery/2013/04/30/as-spain-falters-spaniards-look-to-latin-america/>
18. Gratius Susanne Why does Spain not have a policy for Latin America? [Electronic resource] // Policy Brief. – 2010. –N° 29, january. - Mode of access : http://fride.org/download/PB_Spain_LatAm_ENG_jan10.pdf
19. Keller M. Spain Pursues Economic Opportunities in Latin America [Electronic resource] / M. Keller. – Mode of access : <http://www.as-coa.org/articles/spain-pursues-economic-opportunities-latin-america>

20. Keller M. Spain Pursues Economic Opportunities in Latin [Electronic resource] / M. Keller. - Mode of access : <http://www.as-coa.org/articles/spain-pursues-economic-opportunities-latin-america>

21. Malamud C. Spain's policy and strategies towards Latin America [Electronic resource] / C. Malamud. - Mode of access : http://www.focal.ca/pdf/Ibero-American_Malamud_Spain%20policy%20strategies%20Latin%20America_April%202006.pdf

22. Moltó A. Will Spain's New Leader Change Latin America Policies? [Electronic resource] / A. Moltó, P. Toral, J. Roy, Á. Bermúdez. - Mode of access : <http://www.thedialogue.org/page.cfm?pageID=32&pubID=2810>

23. Regional Integration Processes [Electronic resource]. - Mode of access : <http://www.exteriores.gob.es/Portal/en/PoliticaExteriorCooperacion/Iberoamerica/Paginas/ProcesosDeIntegracionRegional.aspx>

24. Sills B. Can Spanish Companies Rely on Latin America? [Електронний ресурс] / B. Sills, R. Woods. - Режим доступу : <http://www.businessweek.com/articles/2012-05-17/can-spanish-companies-rely-on-latin-america>

25. Spain's crisis and Latin America's cash prompt a gradual rebalancing of relations [Electronic resource]. - Mode of access : <http://www.economist.com/news/americas/21594985-spains-crisis-and-latin-americas-cash-prompt-gradual-rebalancing-relations-shoe>

26. The National Security Strategy [Electronic resource]. - Mode of access : http://www.lamoncloa.gob.es/documents/estrategiaseguridad_baja_julio.pdf

Стаття надійшла до редакції 10.12.2014 р.

J. Konstantinova

LATIN-AMERICAN VECTOR OF THE INTERNATIONAL POLICY OF SPAIN

Latin America has always been one of the priorities in Spanish international policy. It is promoted by historical, social, political, economic and language ties connecting the state with the region. Nowadays Spain is trying to balance the relations with all the countries of the region on a parity basis.

Spain is the main investor in Latin America with its prominent role in such key sectors of economic activity as the process of development and social modernization, banking, power system, communication, construction activity, infrastructure management, travel and service industry. At present bilateral cooperation with Argentina, Brazil, Mexico, Chile etc. is being developed.

The Spanish government promotes integration and multilateral dialogue in response to the new international realities. To that end it supports various economic and political integration associations, such as the Union of South American Nations (UNASUR), The Central American Integration System (SICA) and Mercosur, the Pacific Alliance as well as Community of Latin American and Caribbean States (CELAC).

The principal part in these relations is taken by the Ibero-American Community of Nations. Its main targets are: the discussion of topical issues of Latin-American countries development, democracy, globalization, migration, economic problems etc. The regular summits accompanied with workshops and consultation meetings of the specialized ministers as well as numerous experts meetings enabled to found within the framework of the general project a number of specialized organizations regarding education, science and culture, youth affairs and social security. It also enabled to launch over 20 cooperation programs in the various spheres from librarianship and archiving development to medium-sized and small business support.

One of the key targets of cooperation is still mediation in the dialogue between Latin American states and the EU. Spain on a par with Portugal plays a significant role in European policy development in Latin America. It acts as the most active agent of the EU ideas on strengthening political cooperation and social and economic development in the South American region.

Key words: *Spain, Latin America, the Ibero-American Community of Nations, bilateral cooperation.*

РЕЦЕНЗЕНТИ: *Хижняк І.А., д.політ.н, проф.; Хома Н.М., д.політ.н, проф.*

УДК 323.15.019.52(477)(045)

С.Б. Костіна

ІДЕНТИФІКАЦІЙНИЙ ДИСКУРС ЯК МЕТОДОЛОГІЧНА ПРОГРАМА ДОСЛІДЖЕННЯ ЕТНІЧНИХ ТА ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ

Проаналізовано попередні розробки в області загальнонаукового дискурсу. З'ясовано недостатнє дослідження та теоретичне закріплення ідентифікаційного дискурсу у етнополітичних дослідженнях.

Обґрунтовано виокремлення ідентифікаційного дискурсу з загальнополітичного дискурсу як окремого смислового поля для ілюстрації етнополітичної дійсності в суспільстві. Окреслено головні характерні риси ідентифікаційного дискурсу, завдання, які він виконує. Доведено його перманентну інтеракційність та властивість до постійних трансформацій.

Ключові слова: *ідентичність, ідентифікаційний дискурс, дискурсивна подія, парадигма, кризова парадигма.*

Сьогодні очевидним є той факт, що врівноваження етнонаціонального виміру державності за значенням стоїть поряд із стабілізацією в соціальній, економічній та політичній сферах держави, адже етнополітично дезінтегроване суспільство може стати причиною руйнації самої державності. Тож етнополітологи, окрім основних понять етносу та нації, досліджують ще й різні реалії життя суспільства – національно-культурні, мовленнєві, релігійно-церковні орієнтації та ідентичності. Зараз й наша держава знаходиться на стадії реформування та модернізації українського етносу, тому для нас першочерговим завданням на сучасному етапі є конструювання етнополітичної цілісності.

Щоб якомога точніше зобразити етнополітичну реальність держави та стан міжетнічних відносин, в ній необхідно досліджувати історичні, політичні, культурні, релігійні, економічні чинники, що впродовж багатьох років впливали на формування етнічної ідентичності того чи іншого етносу. Лише за умови детального вивчення та порівняння ціннісних орієнтацій та визначальних ідентитентів всіх етнічних груп суспільства можливе формування загальнодержавної національної ідентичності шляхом пошуку консолідаційної ідеї в поліетнічному суспільстві, що наразі є нагальним завданням й для України. Усі фактори, передумови та чинники мають досліджуватися в комплексі, який можна позначити як базову наукову площину, в межах якої здійснюються етнополітичні дослідження – ідентифікаційний дискурс. Л. Нагорна, відома українська дослідниця етнонаціональних процесів, зазначає, що